

Projekt *ART@muse*

Zagreb, 13.-28. ožujka 2012.

Od 13. do 28. ožujka 2012. na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu održan je završni dio trogodišnjega projekta *ART@muse*, intenzivnoga programa cjeloživotnoga učenja u okviru programa Erasmus.

Projekt *ART@muse* pokrenuli su i osmislili nastavnici s belgijskoga Artesis University College iz Antwerpena, a njegovi su voditelji i glavni koordinatori bili Luc Celis i Rita Heyrman. Nakana je projekta *ART@muse* objedinjavanje kulturnih i umjetničkih poticaja u neposrednoj međunarodnoj komunikaciji, pri čemu se promovira kultura zemlje domaćina i postignuća njezinih kulturnih djelatnika, umjetnika, sveučilišnih nastavnika, knjižničara, učitelja i odgojitelja, a u svrhu sveobuhvatne primjene umjetnosti u obrazovanju. U njegovoj realizaciji sudjelovao je međunarodni tim sastavljen od nastavnika s učiteljskih fakulteta iz više europskih zemalja, partnera u projektu, i drugih suradnika, a proveden je u suradnji sa srodnim europskim institucijama koje se bave obrazovanjem učitelja i odgojitelja, uz potporu Europske unije. Projekt je trajao tri godine i uključivao zasebne intenzivne programe koji su održani 2010. u Antwerpenu, 2011. u Portu, a 2012. u Zagrebu. Hrvatski partner u projektu *ART@muse* bio je Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, na kojemu su tijekom trogodišnjega razdoblja o projektu brinule Iva Grujić, Smiljana Narančić Kovač i Antonija Balić Šimrak.

U zagrebačkom izdanju projekta sudjelovalo je više od pedeset studenata i nastavnika iz Belgije, Nizozemske, Portugala, Estonije i Hrvatske. Uz središnja događanja, predavanje i umjetničke radionice, sudionici su se također upoznali s hrvatskom kulturom kroz posjete kulturnim ustanovama, knjižnicama, muzejima, galerijama i kazalištima. Krajnji je cilj programa bio da studenti, uz podršku nastavnika mentora, osmisle interdisciplinarne umjetničke projekte koji su u završnici predstavljeni djeci zagrebačkih dječjih vrtića i osnovnih škola u prostorima nekoliko gradskih knjižnica.

Dok su u središtu zanimanja ranijih susreta bili drama i slikarstvo, središnja je tema ovogodišnjega *ART@muse* projekta bila slikovnica kao umjetnička forma, koja se u svom specifičnom izrazu temelji na interdisciplinarnosti umjetničkih područja. Predavanje na tu temu pod nazivom *Picturebook – a multimodal artefact* za sve je sudionike projekta održala Smiljana Narančić Kovač u prostorima dječjega odjela zagrebačke Gradske knjižnice.

Pripremne radionice održavale su se u prostorijama Učiteljskoga fakulteta, a svaka od njih zastupala je različito umjetničko područje; od likovnoga stvaralaštva, glazbe, dramskoga izraza, preko multimedije i lutkarstva, pa sve do književnosti, čime je studentima prikazana različitost pristupa umjetničkom izražavanju, i to s ciljem da ih se motivira i potakne na kreativno i maštovito provođenje samostalnih projekata te kako bi osvijestili važnost umjetnosti u obrazovanju.

U realizaciji projekta ostvarena je suradnja i s Glazbenim učilištem Elly Bašić iz Zagreba, čije su nastavnice Aida Travčar i Irena Markulin vodile radionicu *Counting rhymes in music education* [Brojalice u glazbenom obrazovanju]. Istaknuvši važnost brojalice kao najstarijega i najspontanijega načina glazbene ekspresije te njihovu sveprisutnost i bitnu ulogu u odrastanju svakoga djeteta, voditeljice su, uz uporabu udaraljki, naučile polaznike nekima od najstarijih hrvatskih narodnih brojalica. S umjetničkoga područja glazbe održane su još dvije radionice: onu o glazbenoj kreativnosti [*Musical creativity*] vodila je Diana Atanasov Piljek, dok je u svojoj radionici Luisa Caiano (Portugal) studente upoznala s tehnikama instrumentalne kompozicije [*Techniques of instrumental composition*].

S umjetničkoga područja likovnoga stvaralaštva održana je radionica o izradi umjetničkoga dnevnika (*Creating an artistic diary*) pod vodstvom Antonije Balić-Šimrak, u kojoj su studenti izrađivali individualni umjetnički dnevnik o sudjelovanju u projektu *ART@muse*. Umjetničke su dnevničke nakon radionice dopunili vizualnim bilješkama i različitim impresijama potaknutim upoznavanjem novoga grada, kulture i ljudi, dojmovima s izleta na Krk i susreta s glagoljicom, kao i doživljaja s radionica i večernjih druženja. Likovnu radionicu o likovnoj improvizaciji (*Art improvisation*) održala je Isabel Magaelas (Portugal). Stjepko Rupčić vodio je likovnu radionicu pod nazivom *Wire and oil clay* u kojoj su studenti skulpture izrađivali kombinirajući žicu i plastelin. Vladimir Kuharić vodio je radionicu *Typographic design for children* [Tipografski dizajn za djecu] gdje je prikazana tipografija primjerena djeci s elementima ručnoga rada.

Multimedijalnu radionicu *Sounds and images* [Zvukovi i slike] vodio je Marko Gregurić. Istraživački je zadatak radionice bio da studenti drugima iz skupine prenesu svoje impresije o gradu Zagrebu kroz svojevrsni kolaž različitih multimedijalnih uradaka sastavljenih od snimljenih slika i zvukova.

U sklopu umjetničkoga područja dramskoga i lutkarskoga izražavanja radionicu *Creating a dramatic tension* [Stvaranje dramske napetosti] vodio je Luc Celis (Belgija), dok je Iva Gruić vodila dramsku radionicu koja se temeljila na igri te dramskim i lutkarskim improvizacijama pod nazivom *Orange heads and blue heads* [Narančaste glave i plave glave]. Marijana Županić Benić vodila je radionicu pod nazivom *Visual theatre* [Vizualno kazalište]. Fokus radionice bio je na lutkarstvu kao specifičnom obliku vizualnoga kazališta. Sudionici radionice istraživali su, kroz različite vježbe, mogućnosti koje nudi neki materijal, predmet ili objekt i razmatrali na koji se način oni mogu preobraziti u improvizirane lutke.

Radionicu izrade ručnih lutaka zijevalica tzv. *muppeta* pod nazivom *Puppets, an all-embracing tool for teachers* [Lutke, sveobuhvatno nastavno sredstvo] vodili su gosti projekta iz Španjolske, Dora Martin Lazaro i Fernando Perez Martin. Ideja radionice bila je prikazati lutku kao nastavno sredstvo koje je moguće integrirati u svako umjetničko područje. Isti voditelji organizirali su i višesatnu večernju aktivnost pod nazivom *Uniting cultures through artistic celebration* [Sjedinjenje kultura kroz umjetničko slavlje], na kojoj je primjer takva kulturnoga sjedinjenja ostvaren na simboličan način kroz igru sjena projiciranih na platno u kombinaciji s pokretima, a atmosferu je upotpunio ‘miks’ različitih glazbenih brojeva koji su većini studenata bili poznati, i to bez obzira na zemlju njihova podrijetla.

Radionicu *Fairy tales and storytelling* [Bajke i pričanje priča] vodila je Vladimira Velički, a polaznici su zajedno s voditeljicom kroz meditativno putovanje uronili u hrvatsku bajku „Mala vila“, ispričanu na bajkovit način uz pomoć sitnih objekata; kamenčića, školjki, perlica.

Važan je dio programa bio posjet znamenitostima na otoku Krku, koji je vodio Stjepko Rupčić. Studenti su se upoznali s počecima hrvatske pismenosti i s Baščanskom pločom, a predavanje i radionicu o glagoljici pod nazivom *Glagolitic calligraphy* [Glagoljička kaligrafija] u živopisnom prostoru vrta ispred male crkvice sv. Lucije u Jurandvoru održala je Jelena Vignjević.

Voditelji radionica svojim su idejama i konceptima inspirirali studente, prikazali im nove mogućnosti umjetničkoga pristupa obrazovanju, a važno je i to da su se svi elementi radionica mogli implementirati u rad s djecom, što se do kraja projekta i pokazalo.

Dodatni sadržaji pripremljeni za studente uključili su upoznavanje Zagreba kroz kulturne spomenike, posjete kulturnim ustanovama (npr. Kazalište Trešnja, Hrvatski državni arhiv, Muzej suvremene umjetnosti) te istraživanje znamenitosti grada Zagreba i okolice. Posjet Parku prirode Medvednica, i Medvedgradu, što ga je provela Snježana Mraković, omogućio je studentima dodatnu perspektivu u promatranju grada Zagreba i pogled u njegovu povijest.

Nakon što su sudionici prošli tako intenzivan program različitih umjetničkih radionica i upoznali se, koliko je bilo moguće, s hrvatskim kulturnim i povijesnim kontekstom, podijeljeni su u četiri međunarodne skupine koje su radile uz pomoć mentora (Diana Zalar i Marijana Županić Benić iz Hrvatske, Luc Cellis iz Belgije, Luisa Caiano iz Portugala te Irma Smegen iz Nizozemske). Svaka je skupina zasebno osmislila i pripremila aktivnost za djecu predškolske i mlađe školske dobi, koje su potom predstavili djeci na pojedinim dječjim odjelima Knjižnica grada Zagreba. Završne su radionice za djecu bile originalne, kreativne i maštovite, a studenti su uspjeli prevladati jezičnu barijeru i s djecom komunicirati kroz umjetnost.

Intenzivni program izražavanja kroz umjetnost u okviru projekta *ART@muse* doprinio je stvaranju pozitivnog, produktivnog i kreativnog ozračja među sudionicima projekta, a veliki je njegov značaj i u senzibiliziranju studenata, budućih učitelja i odgojitelja za uključivanje u različite umjetničke radionice i projekte kako bi razvijali svoje tehnike podučavanja i motivirali djecu na učenje i spoznavanje kroz kreativno izražavanje.

Marijana Županić Benić

Kinder- und Jugendliteratur im Prozess der Medienkonvergenz. Adaption – Hybridisierung – Intermedialität

Kronberg im Taunus (Deutschland), 17.-19. Mai 2012

Seit nunmehr fünfundzwanzig Jahren treffen sich die deutschsprachigen Expertinnen und Experten der Kinder- und Jugendliteraturforschung alljährlich zu Christi Himmelfahrt